

“วัฒนธรรม เป็นวิถีการดำเนินชีวิต ที่มนุษย์สร้างขึ้น ไม่ว่าจะเป็น

การเล่น การแสดง การร้องเพลง พุทธกรรม และบรรดาผลงานทั้งมวล
ที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้น ไม่ว่าจะเป็นงานด้านจิตรกรรม สถาปัตยกรรม
ตลอดจนความคิด ความเชื่อ ความรู้ ลักษณะที่แสดงความเจริญงอกงาม
ความเป็นระเบียบความรู้สึก ความประพฤติกิริยาอาการ หรือการกระทำ
ใด ๆ ของมนุษย์ในส่วนรวม ลงรูปเป็นพิมพ์เดียวกันและสำแดงออกมาให้
ปรากฏเป็นภาษา ศิลปะ ความเชื่อถือ ระเบียบ ประเพณี ความกลมเกลียว
ความก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีงามของประชาชน ซึ่งวัฒนธรรม
ของคนแต่ละภาคในประเทศไทยก็มีความเหมือนและแตกต่างกัน”

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตาก

คู่มือศูนย์การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คณะผู้จัดทำ

1.นางทักษิณา	ทองญวน
2.นางประภา	กลีบเอม
3.นางกัณดา	แก้วมณี
4.นางปานฤดี	รอดมา
5.นางสาวสวรรรญา	ฤทธิ์ขุน
6.นางสาวสาธิตา	แซ่มัว
7.นายประพิน	ปิ่นคำ
8.นางสินีนาด	รสเครือ

ขั้นตอนการผลิตเครื่องเงิน

คำนำ

ศูนย์เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นหนึ่งในศูนย์เรียนรู้ย่อยของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตาก ซึ่งดำเนินการจัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมและสืบทอดศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียน สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ซึ่งมีนักเรียนส่วนใหญ่ เป็นชาวไทยภูเขาที่มีชนเผ่าหลากหลาย ดังนั้นศูนย์การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจึงเป็นศูนย์ที่ถ่ายทอดเรื่องราวของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของชนเผ่าไว้อย่างมากมาย นั้นเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีค่าอีก

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารนี้จะเป็นประโยชน์ ต่อบุคลากรและหน่วยงานที่มีความสนใจ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตาก

คณะผู้จัดทำ

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตาก

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
ความเป็นมาจังหวัดตาก	๑
ชาวไทยภูเขาเผ่าลาหู่	๓
ชาวไทยภูเขาเผ่าปะกาเกะยอ(กะเหรี่ยง)	๓
ชาวไทยภูเขาเผ่าเย้า	๑๐
ชาวไทยภูเขาเผ่าอาข่า(อีเก้อ)	๑๓
ชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง	๑๔
ชาวไทยภูเขาเผ่าลีซอ	๑๕
ความเป็นมาโครงการเครื่องเงินงานสนองพระราชดำริ	๑๖
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	
ขั้นตอนการผลิตเครื่องเงิน	

งานสนองพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ตากเป็นโรงเรียนสหศึกษารับนักเรียนที่มีฐานะยากจน เสี่ยงเป็รียบทางเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และการศึกษา เพื่อเข้ารับการศึษาในระดับ ประถมศึษาและมัธยมศึษา ปัจจุบันในปีการศึษา 2555 มีนักเรียนจำนวน 1,050 คน โดยรัฐจัดสวัสดิการค่าใช้จ่ายจำเป็นทางการศึษา และอยู่ประจำกินนอนในโรงเรียนโดย มีเป้าหมายมุ่งส่งเสริมพัฒนาเด็กด้อยโอกาสให้ได้รับการศึษาขั้นพื้นฐานฝึกอาริพเพื่อ กลับไปพัฒนาท้องถิ่นของตนและเข้าสู่ตลาดแรงงานตามวุฒิภาวะตามระดับความรู้ ปัจจุบันโรงเรียนเข้าโครงการ กลุ่มโรงเรียนใน โครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพ รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี ทรงเยี่ยมโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตากเมื่อปี พ.ศ.2535 ทรงมีกระแสรับสั่งถึง การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมว่า “ต้องอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมไว้ซึ่งนับวันจะสูญไป เด็กรุ่นหลังๆจะไม่ได้เห็น พวกฝรั่งเขาเห็นของดีๆ เขาก็จะนำไป ถูกรักษาไว้ก็คงจะดี” โรงเรียนได้จัดทำโครงการทูลเกล้าฯเสนอผ่านรอง ผู้อำนวยการโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี ทรงทราบ และโปรดพระราชทานเงินเป็นค่าวัสดุเครื่องมือและสร้างอาคาร จำนวนเงิน 96,000 บาท (เก้าหมื่นหกพันบาทถ้วน)และมีกระแสรับสั่งผ่านเราราชวังว่าว่า “ต้องอนุรักษ์ศิลปะเดิม ของชาวเขาแต่ละเผ่าไว้ซึ่งนับวันจะสูญไปเด็กรุ่นหลังๆจะไม่เห็น การฝึกหัดขั้นแรกให้ใช้วัสดุ อื่นไปก่อน เมื่อเก่งแล้วจึงใช้เงิน”โรงเรียนรับสนองพระราชดำริ จัดดำเนินงานโครงการ เครื่องเงินชาวเขามาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2536 เป็นต้นมา

สถาบันครอบครัว ลีซอ โดยทั่วไปมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก บางครอบครัวมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย เช่น ครอบครัวที่บุตรชาย แต่งงานกับหญิงสาวแล้วหญิงสาวเข้ามาอยู่ในบ้านของฝ่ายชายหรือชายเข้าไปอยู่ในครอบครัวของพ่อแม่ฝ่ายหญิง เนื่องจากต้องไปชดเชยแรงงานเป็นค่าสินสอดของฝ่ายหญิง แต่เมื่อถึงเวลาที่สมควรหรือเหมาะสม ชายหญิงที่แต่งงานกันก็จะแยกตัวไปเป็นครอบครัวใหม่ขึ้นเช่นเดียวกันกับครอบครัวของสังคมไทยเรา **การเลี้ยงดูบุตร** ทั้งบิดามารดาช่วยกันเลี้ยงดูหรือบางทีปู่ ย่า เป็นผู้เลี้ยงดูเด็กในขณะที่พ่อแม่ไปทำงาน พ่อแม่จะแยกให้เด็กหญิงเด็กชายนอนกันคนละแห่ง เพื่อป้องกันการกระทำ ความผิดทางเพศระหว่างญาติ พี่น้องท้องเดียวกัน

ความเชื่อ/พิธีกรรม ลีซอยังคงนับถือผีอยู่เป็นส่วนใหญ่ มีอยู่บ้างที่หันมานับถือศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ การนับถือผียังคงพบเห็นในหมู่บ้านโดยทั่วไป มีผีประจำหมู่บ้าน ผีบ้าน ผีเรือน ผีหลว ผีป่า ผีน้ำหรือผีลำห้วย

เศรษฐกิจ ของชาวเขาเผ่านี้ขึ้นอยู่กับอาชีพทางการเกษตรเป็นหลักมีการปลูกข้าว ข้าวโพด พืชผักและการเลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้ก็มีอุตสาหกรรมในครัวเรือนเป็นอาชีพรอง เช่น การทอผ้า การเย็บปักถักร้อย การทำเครื่องประดับด้วยโลหะเงิน การดัดสุรา มีอยู่บ้างที่มีอาชีพรับจ้างเป็นครั้งคราว

จังหวัดตาก

ธรรมชาติน่าыл ภูมิพลเขื่อนใหญ่ พระเจ้าตากเกรียงไกร เมืองไม้และป่างาม

เมืองตาก เป็นจังหวัดที่อยู่ทางภาคเหนือตอนล่าง มีชื่อเดิมว่า “เมืองระแหง”

ในอดีตเป็นเมืองที่มีชาวมอญอาศัยอยู่มาก่อน มีหลักฐานศิลปะมอญปรากฏอยู่ ตัวเมืองเดิมตั้งอยู่ที่อำเภอบ้านตาก เมืองนี้สร้างขึ้นก่อนสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ต่อมาเมื่อได้สถาปนากรุงสุโขทัยเป็นราชธานีแล้ว เมืองตากมีฐานะเป็นเมืองหน้าด่าน ที่สำคัญด้านฝั่งตะวันตก และยังเป็นเมืองที่มีความเกี่ยวข้องกับพระมหाराช ในอดีตถึง 4 พระองค์ ที่เสด็จมาชุมนุมกองทัพ ณ ดินแดนเมืองตากแห่งนี้ ได้แก่ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช สมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมเด็จพระนารายณ์มหาราช และสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้โปรดเกล้าฯ ให้ย้ายตัวเมืองตากจากฝั่งขวา ของแม่น้ำปิง มายังฝั่งซ้ายบริเวณตำบลบ้านระแหงจนกระทั่งทุกวันนี้

แผนที่ตั้งจังหวัดตาก

ประเพณีท้องถิ่น

งานประเพณีลอยกระทงสายไหลประทีปพันดวง

ประเพณีสงกรานต์ต้นนข้าวแคบ หาดทรายทอง ผ้าป่าน้ำ จังหวัดตาก

อาหารพื้นบ้าน เมืองคำเมืองตาก ถั่วเขียวพื้นเมือง แกงมะแอ้(มะแฮะ) ข้าข้าวเกรียบ

สถานที่ท่องเที่ยว

อุทยานแห่งชาติน้ำตกพาเจริญ อำเภอพบพระ จ.ตาก

วัดคอนแก้ว อำเภอแม่ระมาด จ.ตาก

เขื่อนภูมิพล อำเภอสามเงา จ.ตาก

ศาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช อำเภอเมือง จ.ตาก

น้ำตกทีลอซู อำเภออุ้มผาง จ.ตาก

น้ำพุร้อนแม่กาษาและถ้ำแม่อุษา อำเภอแม่สอด จ.ตาก

เจดีย์ยุทธหัตถี อำเภอบ้านตาก จ.ตาก

ฯลฯ

ประดับหน้าอกด้วยแผงเงิน เป็นผ้าที่ใส่เสื้อผ้าสีฉูดฉาดที่สุด

ชาย (สีชอลาย) กางเกงสีตองอ่อน หรือฟ้าฉูดฉาด ใส่เสื้อสีขาว มีพิธีจะนุ่งสีน้ำเงินดำ ใส่เสื้อผ่าหน้าหรือป้ายทับด้านขวา คอกลม แขนยาว ประดับเงินรอบคอ และสาบเสื้อหมวกดำ หรือขาว ชายเข็มขัดมีพู่หลายสีห้อยไปด้านหลัง 2 พวงใหญ่ ยาวประมาณ 1 ศอก

การตั้งบ้านเรือนของเผ่าลีซอ ลักษณะของบ้านแบบปลูกคร่อมดินนั้น มักจะปลูกในพื้นที่เรียบเสมอกัน ส่วนวัสดุการก่อสร้างใช้ไม้ไผ่ ยกเว้นเสาบ้านที่ต้องใช้ไม้เนื้อแข็งเพื่อความมั่นคง ส่วนฝานั้นกันด้วยฟากแบบสานขัดตะ ส่วนหลังคามุงด้วยหญ้าคา ตัวบ้านจะไม่มีหน้าต่างมีประตูเข้าด้านหน้าด้านเดียว ภายในค่อนข้างจะมืด ส่วนบริเวณลานบ้านด้านนอกจะเป็นที่ตั้งครก กระเบื้องสำหรับตำข้าวประจำบ้าน และหลังบ้านจะเป็นเล้าไก่หลังเล็ก ๆ สำหรับไก่ที่เลี้ยงไว้ สร้างแบบยกพื้นมีหลังคาคลุมที่นอนของไก่ และมีรั้วไข่ ลักษณะ และรูปแบบในการสร้างบ้านของลีซอนั้น แบบเดียวกับอาข่า

เผ่าลีซอ (ลีซุ)

ประวัติความเป็นมา “ลีซุ” เป็นชาวเขาเผ่าหนึ่งที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่ต้นน้ำสาละวิน และแม่น้ำโขงทางตอนเหนือของประเทศทิเบต และทางตะวันตกเฉียงเหนือของ มณฑลยูนนานในประเทศจีน การกระจายตัว ลีซอมีอยู่ในประเทศจีน อินเดีย เมียนมาร์ และประเทศไทยในประเทศไทยมีอยู่ใน 9 จังหวัดคือ เชียงราย เชียงใหม่ พะเยา แม่ฮ่องสอน ตาก กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ ลำปาง และแพร่

การแต่งกายของชาวเขาเผ่าลีซอ

หญิง (ลีซอลาย) นุ่งกางเกงสีดำ สนับแข้งสีแดง เสื้อยาวเหมือนเสื้อคลุมผ่าข้างสีทองอ่อนหรือฟ้า คาดเอวด้วยผ้าดำมีพู่เป็นเส้นด้ายหลายสี รอบคอและแขนมีแถบลายผ้าเย็บสลักสี เป็นแถบรู้งตามลักษณะลีซอลาย เป็นลักษณะของหญิงที่แต่งงานแล้ว ส่วนหญิงที่ยังไม่แต่งงานก็ สวมกางเกงดำเป๋าดำ สนับแข้งสีแดงกึ่งนขอบน้ำเงิน เสื้อทรงกระสอบผ่าหน้าลงมาประมาณกึ่ง กว่าจากคอ ผ่าข้างแบบจีน สีนํ้าเงินหรือเขียว เข้มจัดเป็นผ้าดำมีชายเป็นพู่ มีลายผ้าเป็นแถบ เหมือนรู้งประดับที่คอเสื้อ รอบต้นแขนใช้ผ้าดำพันเป็นหวนตกแต่งด้วยพู่หลากสีใส่สร้อยเงิน รอบคอ 2-3 ชั้น

เผ่าลาหู่ (มูเซอ)

ประวัติความเป็นมา มูเซอดำ (ล่าหู่ณะ) มูเซอแดง (ล่าหู่ณี) และมูเซอกุ้ย หรือมูเซอเหลื่อง (ล่าหู่ณี) ถิ่นกำเนิดของมูเซออยู่ใกล้เขตแดนประเทศทิเบตตอนใต้ของยูนนาน มีลักษณะบางสิ่งบางอย่างที่คล้ายกับพวกลีซอและอีเก้อ ภาษาพูดของมูเซอจัดอยู่ในตระกูลจีน – ทิเบต

การแต่งกายเผ่ามูเซอ มูเซอดำ หรือล่าหู่ณะ

หญิง สวมเสื้อสีดำแขนยาวคอกลม ขาวเหมือนเสื้อคลุม ด้านหน้าป้ายทับมาทางขวา กระดุมเป็นผ้าประดับด้วยเม็ดเงินครึ่งวงกลมรอบคอเลยไปทางด้านซ้ายขวา ปลายแขนเสื้อและ ต้นแขนมีลวดลายสีแดง ด้านข้างของเสื้อมีแถบลวดลายกว้างประมาณ 2-3 นิ้ว จากใต้รักแร้ จนถึงชาย ใช้ผ้าดำโพกหัว มีย้อมแดงปักลาย ผ้าถุงดำมีลายคาดตามขวางด้วยสีแดงและขาวเป็น ลายโปร่ง ๆ

ชาย สวมกางเกงเป๋าคำสีดำ มีลวดลายสีแดง ขาว ปลายขา สวมเสื้อคอกลมสีดำแขนยาว ด้านหน้าป้ายทับมาทางขวา มีลวดลายตามขอบ มีกระดุมฝัก 3-4 เม็ด

เสื้อผู้หญิง

เสื้อผู้ชาย

มุเซอแดง หรือลาหู่ย่า หรือลาหู่ยี่

หญิง นุ่งซิ่นสีดำ ลายแดงสลับดำ เป็นริ้วใหญ่ ๆ ขวางลำตัว ตีนซิ่นสีแดง หัวซิ่นก็สีแดง สวมเสื้อคอกลมผ่าหน้า แขนยาว เอวลอย ฝัก คำหรือน้ำเงิน สีแดงกั้นรอบคอ สาบปลายแขน และต้นแขน ชายเสื้อตกแต่งด้วยผ้าสีแดง หน้าอกประดับด้วยแผ่นเงินกลมคล้ายโล่หมีขามแดง

ชาย สวมกางเกงเป๋าคำสีดำ ปลายขาถักแถบแดง มีสนับแข้งขาวขลิบน้ำเงิน เสื้อคอกลมแขนยาวสีดำผ่าหน้า มีลวดลายบริเวณหน้าอก มีหมวกดำหรือผ้าโพก สะพายถุงขามสีแดง

ชุดผู้หญิง

ชุดผู้ชาย

ตั้งบ้านเรือน มั้งจะชอบตั้งบ้านอยู่บนคอยสูง หมู่บ้านมังจะประกอบด้วยกลุ่มเรือนหลายๆห้องแต่ละห้องจะมีบ้านราวๆ 7-8 หลังคาเรือน โดยที่มีเรือนใหญ่ของคนสำคัญอยู่ตรงกลาง ส่วนเรือนที่เป็นเรือนเล็กจะเป็นลูกบ้านหรือลูกหลาน ส่วนแต่ละห้องนั้นจะหมายถึงตระกูลเดียวกัน หรือเป็นญาติพี่น้องกันนั่นเอง

การทำผี หรือการลงผี (การอ้วน)

เมื่อมีคนในครอบครัวเจ็บป่วยโดย

ไม่รู้สาเหตุเป็น การรักษาอีกประเภทหนึ่ง

ดังนั้นมังมักจะนิยมนอ้วนเพื่อการเรียก ขวัญ

ที่หายไปหรือมีผีพาไปให้กลับคืนมาเท่านั้น ซึ่งมังเชื่อว่าการเจ็บป่วยเกิดจากขวัญที่อยู่ในตัวหายไป

เศรษฐกิจ มังจะมีการปลูกพืชเพื่อเป็นการส่งเสริมรายได้ให้กับตนเอง พืชที่นิยม

ปลูกส่วนใหญ่มาก ได้แก่ มะม่วง ลำไย ลิ้นจี่ มะขาม เลี้ยงไหม และผักที่นิยมปลูกมาเป็นรายได้ ได้แก่ กะหล่ำปลี ขิง ฝ้าย มะเขือเทศ มันสำปะหลัง ซึ่งมังบางส่วนที่ยังปลูกดอกไม้ขายได้แก่ ดอกคานซัน ดอกกุหลาบ ฯลฯ

การเลี้ยงสัตว์ นิยมเลี้ยง ม้า วัว ควาย หมู ไก่ แพะ แกะ และลา สัตว์ที่ได้รับการเลี้ยงดูเอาใจใส่เป็นพิเศษ ได้แก่ ม้า เพราะส่วนใหญ่มังจะใช้ม้าเป็นพาหนะในการขนย้ายของ หรือบรรทุกของเท่านั้น

ชาย ใส่กางเกงดำเหมือนมังขาว แต่เป้ากางเกงหย่อนลงมาจนเกือบถึงพื้น ดินแบบ
อาหรับ ปลายขารัดที่ข้อเท้า สวมหมวกทำด้วยผ้าแพร่วน ไม่มีขอบ

มุเซอเหลื่อง หรือมุเซอณี

หญิง นุ่งซิ่นดำ หัวซิ่นมีลวดลายตามขวางสีแดง ขาว เหลื่อง ดินซิ่นมีลายเล็ก ๆ เสื้อ
คอ กลมสีดำ ผ้าหน้า แขนขาว ตามตัวเสื้อประดับเงินเป็นลวดลายเรขาคณิต

ชาย กางเกงดำเป้าดำ มีลายตามขวางจากใต้เข่าถึงปลายขาสีแดง ขาว เหลื่อง สวมเสื้อ
คอกลมสีดำแขนขาวผ่าอก ตกแต่งลวดลายตรงสาบเสื้อ คอ ปลายแขน ต้นแขนด้วยสี
แดง ขาว เหลื่อง

มุเซอ เซ เล

หญิง สวมกางเกงดำเป้าดำ เสื้อคอกลมแขนขาวผ่าหน้า เสื้อยาวลงมาเหนือเข่า ก้น
ขอบขาวตามสาบหน้าด้านข้างและชายเสื้อ แขนเสื้อกั้นขาวเป็นลายคาดห่างกันจาก
ข้อมือถึง ไหล่ ประมาณ 5-6 แถว ผ้าขาวโพกศีรษะ ถูย้อมขาว ใช้เงินประดับตามตัว
เสื้อ มีสนับแข้งสีดำ ผู้หญิงแต่งงานแล้วไม่ได้

ชาย กางเกงดำเป้าดำ ผ้าคาดเอวขาว เสื้อคอกลมแขนขาวสีดำผ่าหน้า ตกแต่งลวดลาย
สีแดงเหลื่องไว้ภายในตัวเสื้อ เวลาใส่ไม่เห็นลวดลาย ย้อมสีแดง

เครื่องแต่งกายผู้ชาย

เครื่องแต่งกายผู้หญิง

การตั้งบ้านเรือน พวกมูเซอเดิมเลื้อยตั้งหมู่บ้านอยู่ใกล้แหล่งน้ำมากที่สุด ปัจจุบันมีการอพยพมาตั้งหมู่บ้านใกล้พื้นราบมากขึ้น เนื่องจากมีปัญหาพื้นที่ทำกินและจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นมาก

สถาบันครอบครัว ครอบครัวนี้ยึดถือแบบ父系制 มีหมู่บ้านมูเซอมีลักษณะทางสังคมที่ผูกพันกันอย่างหลวม ๆ แต่ละครัวเรือนมีอิสระมากสามารถแยกตัวออกจากหมู่บ้านได้ตลอดเวลา

ความเชื่อ/พิธีกรรม นับถือพระเจ้าองค์เดียว และมีความเชื่อในเรื่องผีสาวเทวดา สอดคล้องกับแนวทางหรือปรัชญาความคิดของคริสต์ศาสนา พระเจ้าผู้สร้างโลกของมูเซอที่นับถือเป็นพระบิดามีพระนามว่า “กือซา” แล้วยังเชื่อถือในภูติผีวิญญาณอันได้แก่ ผีเรือน ผีประจำหมู่บ้าน ผีป่า ผีคอย ผีพายุ ผีฟ้า พิธีกรรมฉลองปีใหม่ พิธีกินข้าวใหม่ พิธีทำบุญเรียกขวัญ และการเต้นจะคี

เศรษฐกิจ การเกษตรแบบทำไร่เป็นหลัก และมีการเลี้ยงสัตว์ ล่าสัตว์และหาของป่า พืชหลักของชาวมูเซอได้แก่ ข้าวและข้าวโพด มะเขือเทศ มันฝรั่ง ถั่วแดง ถั่วลันเตา ผักกาดหอม ผักสลัด ผลไม้ ได้แก่ เสาวรส ท้อ เป็นต้น

การเลี้ยงสัตว์และการล่าสัตว์ นิยมเลี้ยงได้แก่หมู และไก่ ม้า วัว ควาย สำหรับใช้งานและขายเป็นสินค้า

ชาย นุ่งกางเกงดำเป๋าดำ เสื้อดำแขนยาว เอวลอย (มีเสื้อข้างในสีขาว) ผ้าคาดเอวสีแดง คาดทับด้วยเข็มขัดเงิน ห่วงเงินคล้องคอ 1 ห่วง หมวกผ้าดำมีลูกแดงตรงกลาง

มังขาว

หญิง สวมกระโปรงผ้าป่านดิบยาวลงมาถึงหัวเข่า มีผ้าพันหน้าแข้งตั้งแต่ข้อเท้าถึงหัวเข่า แต่ปัจจุบันนี้หันมาใช้กางเกงสีดำกว้าง ๆ แบบจีน คาดเอวด้วยผ้าสีแดง ปลอกชายผ้าสีเหลืองทั้ง ขาวลงมาด้านหน้าและด้านหลัง คอปกเสื้อกว้างแบบทหารเรือ โปกหัวด้วยผ้าสีคราม หรือสีดำ

ชาย นุ่งกางเกงดำกว้าง ๆ เป๋าย่นลงมาไม่มากนัก สวมเสื้อป้ายอกมีผ้าคาดเอว

มังเขียว

หญิง ยังสวมกระโปรงสีฟ้าแก่ ประดับลายภาพวาดด้วยขี้ผึ้งและมีปักลวดลายในส่วนล่างของกระโปรง มีผ้าคาดเอวสีแดง ผ้าห้อยลงมาสีดำ เสื้อเป็นสีต่าง ๆ คอปกเสื้อเล็ก กว่ามังขาว 4 นิ้ว ขอบปกเป็นรูปโค้ง ไม่มีผ้าโพกหัว แต่มีผ้าถักบาง ๆ แถบเป็นลายดอกไม้สีแดง พันรอบมวยผม

เผ่าม้ง

ประวัติความเป็นมา

สันนิษฐานกันว่าม้งคงจะอพยพมาจากที่ราบสูงทิเบต ไช่บีเรีย และมองโกเลีย เข้าสู่ประเทศจีน ปัจจุบันชาวม้งส่วนใหญ่ในประเทศไทย ตั้งถิ่นฐานอยู่ตามภูเขาสูง หรือที่ราบเชิงเขาในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงราย พะเยา น่าน เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน แพร่ ลำปาง กำแพงเพชร เลย พิษณุโลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย และตาก

การแต่งกาย

หญิง ใส่กระโปรง ทอด้วยป่านไค้ญซง (ต้นคล้ายกล้วยา แต่ดอกและใบใช้สูบไม่ได้) การทำกระโปรงของหญิงม้ง โดยการใช้เส้นสะกิดไค้ญซงออกเป็นเส้น แล้วปั่นต่อกันเป็นม้วนใหญ่ นำไปฟอกด้วยน้ำค้างจืดๆ จะได้ด้ายสีขาวอมเหลือง นำไปทอเป็นผ้ามีผิวสัมผัสหยาบหนา แต่ม้วนเป็นมัน มีความกว้างประมาณ 40 เซนติเมตร นำไปเขียนด้วยขี้ผึ้ง เป็นลวดลายเรขาคณิต นำไปย้อมสีน้ำเงินอมดำ แล้วนำไปดัดให้ขี้ผึ้งละลาย เป็นการทำความสะอาดโบราณนำผ้าที่ย้อม แล้วมาพับเป็นพลีทเล็ก ๆ แล้วใช้ไม้กดทับไว้ให้จับอยู่ตัว แล้วใช้ด้ายร้อยระหว่างจีบจากด้านหนึ่ง ไปยังด้านหนึ่งเป็นแถวของกระโปรง ใช้ผ้าขาวต่อเป็นแถว ใช้ผ้าสีต่าง ๆ ถักตกแต่งกระโปรง และ ปักด้วยด้ายสีต่าง ๆ เสื้อเอวเกือบจะลอย แขนยาว มีปกเสื้อด้านหลัง ผ้าหน้าหรือทับไปทางซ้ายทำด้วยผ้าสี ดำ มีตกแต่งลวดลาย ผ้าคาดเอวสีดำนีพู่แดงเป็นชายครุย มีสนับแข้งสีดำ ผมหวมดเป็นมวย ใส่ หมวกผ้าหรือโพกผ้าสีดำ ใส่ต่างหูเงิน ห่วงคอทำด้วยเงิน 3-4 วงซ้อนกัน ด้านหลังเสื้อตกแต่ง ด้วยเหรียญเงินเก่า

เผ่าปะกาเกยอ(กะเหรี่ยง)

ประวัติความเป็นมา เดิมกะเหรี่ยงอาศัย อยู่แถบบริเวณต้นแม่น้ำสาละวิน ต่อมาได้อพยพเข้าสู่เมียนมาร์และไทย

การแต่งกาย กะเหรี่ยงเผ่าสะกอ

หญิง สวมกระโปรงยาวถึงข้อเท้า ผมหวมดไว้ข้างหลัง พันด้วยเส้นด้ายถักสีแดง ผ้าส่วนมากจะทอเอง เสื้อแขนกุดพื้น ดำ หรือน้ำเงินปนดำ ส่วนล่างของเสื้อปัก ลวดลายทรง เรขาคณิตด้วยด้ายแดง ปักลูกเดือย มีพู่ชายครุยบริเวณชายเสื้อ

ชาย สวมกางเกงขาวแบบจีน สีดำ หรือขาว สวมเสื้อสีแดงขกดอกเป็นหมู่ แขนสั้น เสื้อยาวครึ่งแข้ง บางคนสวมเสื้อเชิ้ต สีขาวด้วยเสื้อชุดสีแดง บางคนสวมชุดดำ

เสื้อผู้หญิงสะกอ

เสื้อผู้ชายสะกอ

เสื้อผู้หญิงสะกอปักด้ายและลูกเดือย

ชั้นผู้หญิงสะกอ

กะเหรี่ยงเผ่าโปว

หญิง หญิงสวมเสื้อ แขนกุดพื้น แดงอ่อนหรือสีน้ำหมาก ตัวเสื้อครึ่งล่างปักลวดลาย เป็น เส้นตรงแนวนอนเป็นช่วง ๆ แถบลายผมสูงเป็นกระพุ่มกลมแผ่บาน ขมวดเป็น จุก ส่วนการแต่งกาย โดยทั่วไปจะคล้าย ๆ กัน

ชาย แขนกุด ชายต่ำกว่าเอว สีและลวดลายเหมือนเผ่าสะกอ กางเกงเป๋าค่าสีน้ำเงิน เข้ม หรือดำ โปกหัวด้วยผ้าสีแดง หมวกขาวสีน้ำตาล

กะเหรี่ยงบเว (คยา)

หญิง สวมชุดสีดำ และแดง มีผ้าขาวม้าพันเอว มีชายห้อยลงมาด้านหน้า 2 แฉก มีผ้า ผืน ไหญ่คลุมไหล่ ผม

ชาย สวมเสื้อสีแดง สีดำ นิยมสวมเสื้อกางเกงลายสลับขาวเป็นเส้นตรงลงมา

กะเหรี่ยงตองตู (พะโอ)

กะเหรี่ยงสะกอเรียกตองตูว่า “กระเหรี่ยงดำ” อาจจะเป็นเพราะสวมชุดดำทั้งหมด

ระบบความเชื่อ/พิธีกรรม อีก๊อ นับถือผีและผีบรรพบุรุษซึ่งถือว่าเป็นผีที่ดีที่สุด ทุก คราวเรือนจะมีหิ้งผีบรรพบุรุษไว้เช่น ไหว้ปีละ 9 ครั้ง รองลงมาได้แก่ผีใหญ่ซึ่งถือว่าเป็นหัวหน้าผีทั้งปวง และเป็นคนเดียวที่อยู่บนสวรรค์มีหน้าที่ดูแลความทุกข์สุข ให้แก่อีก๊อ

พิธีกรรมของชุมชน พิธีขึ้นปีใหม่ พิธีห่มมี พิธีทำประตุมู่บ้าน พิธีชะอุผี พิธีเลี้ยง ผีบ่อน้ำ พิธีไล่ชิงช้า พิธีกินข้าวใหม่ พิธีส่งผีเมื่อสิ้นฤดูฝน พิธีเลี้ยงผีบรรพบุรุษ

เศรษฐกิจ การเกษตรถือเป็นอาชีพหลักของอีก๊อ เป็นแบบไร่เลื่อนลอยเปลี่ยนที่ทำการเพาะปลูกไปเรื่อย เมื่อดินจืดก็จะหาที่เพาะปลูกใหม่ ปลูกข้าวไร่ เลี้ยง สัตว์ รับจ้างและหาของป่าขาย ในฤดูแล้ง อีก๊อนำต้นอ้อไม้กวาดมาขายให้แก่คนพื้นราบ

โบราณตามจอมพลลงไป มีสายรัดคางทำจากลูกปัดหลากสี ประดับด้วยห่วงเงินที่บริเวณ หน้าอก คอ และลูกเดือยตามแบบของอีเก้อ

ชาย นุ่งกางเกงเป๋าคำสีดำหรือน้ำเงิน เสื้อผ้าหน้า แขนขาว ปักลายทางด้านหลังครึ่งตัว

อีเก้อผาหมี่

หญิง ใส่กระโปรงพลีทสีน้ำเงินหรือดำ เสื้อสีดำหรือน้ำเงิน คอกลม ผ้าหน้า แขนขาว ก้นผ้าสีต่าง ๆ จากข้อมือถึงใต้รักแร้ สนับแข้งสีดำหรือน้ำเงิน ปักลายเหมือนกับลายปักเสื้อด้านหลัง บริเวณหน้าอกตกแต่งด้วยแผ่นเงินเล็กบ้างใหญ่บ้าง หมวกผ้า ประดับด้วยเม็ดเงินกลมผ่าซีกรอบ สิริยะ แนวหูประดับเงินเหรียญเก่า มีสายรัดคางเป็นเงิน และลูกปัดหลากสี เสื้อผ้าผู้หญิง หมวกผู้หญิง

การตั้งบ้านเรือน กะเหรี่ยงส่วนใหญ่อยู่บนเขาและมีบ้านอยู่ตามพื้นราบ

สถาบันครอบครัว ระบบครอบครัวของกะเหรี่ยงเป็นแบบพัวเดียวเมียเดียว และไม่มี การอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงาน ส่วนการเลือกคู่ครองนั้น ฝ่ายหญิงจะเป็นผู้เลือกชาย ก่อน และบางครั้งฝ่ายหญิงก็ออกค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการแต่งงาน สังคมกะเหรี่ยง เป็นครอบครัวเดี่ยว เมื่อลูกแต่งงานก็จะแยกครอบครัวไปปลูกบ้านใหม่ ถ้าแต่งงาน แล้ว ชายจะต้องมาอยู่กับบ้านพ่อแม่ภรรยาเป็นเวลา 1 ฤดูเก็บเกี่ยว หลังจากนั้นจึง ปลูกบ้านใกล้กับพ่อแม่ฝ่ายภรรยา ถ้ามีลูกสาวคนเล็กจะต้องอยู่ดูแลพ่อกับแม่

ความเชื่อถือ การนับถือผีและพุทธรวมกัน ผีที่กะเหรี่ยงนับถือซึ่งมี

ความสำคัญ ได้แก่ผีเจ้าที่และผีต่าง ๆ ที่สิงสถิตอยู่ตามป่า ภูเขา ลำห้วย ในไร่ และ ในหมู่บ้าน ผีที่ถือกันว่าเป็นผีร้ายนั้นเชื่อว่าเป็นผีที่จะทำให้ประสบภัยพิบัติทั้ง ปวง จึงต้องมีการเอาอกเอาใจด้วยการเซ่นสังเวยด้วยอาหารต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ หมู ไก่ ฯลฯ

เศรษฐกิจ การปลูกข้าวไร่เป็นหลัก และการทำนาขั้นบันไดตามหุบเขา ปลูกพืช เพื่อขายกันมากขึ้น เช่น กล้าปาลิ มะเขือเทศ มันฝรั่ง พืชผักและผลไม้และดอกไม้ เมือง

หนาว

เผ่าเย้า

ประวัติความเป็นมา เย้า เป็นชนชาติที่มี
ประวัติความเป็นมาช้านาน

มีการเคลื่อนไหวอยู่แถบลุ่มแม่น้ำฉางเจียงและอันเจียง ตอนกลางของประเทศ
จีน ส่วนคำว่า “เย้า” นั้นได้เริ่มใช้เรียกกันในสมัยราชวงศ์ซ้อง คำนี้มีมาจากคำว่ามอ
เย้า ซึ่งมีความหมายว่าไม่อยู่ใต้อำนาจของใคร

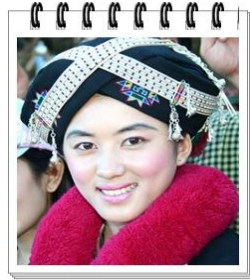
การแต่งกาย

หญิง นุ่งกางเกงสีน้ำเงินหรือปนดำ เนื้อผ้าหยาบ ด้านหน้าของกางเกงปักด้วย
ลวดลาย เป็นดอกดวงละเอียดสวยงาม เสื้อเป็นเสื้อคลุมคอแหลมรูปตัววี สีดำหรือสี
น้ำเงินเข้มยาวถึงข้อเท้า ผ่าด้านหน้าตลอด ติดไหมพรมสีแดงที่อกเสื้อรอบคอก
มาถึงหน้าท้อง เสื้อผ่าด้านข้างทั้ง 2 ข้าง ตั้งแต่เอวลงไป เวลาสวมชายผ่าด้านหน้าทั้ง
สองแฉกไขว้กัน และพันรอบเอวไปผูกเงื่อนด้านหลัง ส่วนแผ่นหลังปล่อยไว้ อกเสื้อ
กลัดติดกันด้วยแผ่นเงินสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดหัวเข็มขัด ผมจะทอ ด้วยซี่ผึ้งเหนียว และ
พันด้วยผ้าสีแดงทับด้วยผ้าสีน้ำเงินปนดำ ชายทั้งสองข้างปักด้วยลวดลาย ดอกดวงที่
งดงาม เวลาแต่งงานจะมีเครื่องประดับผมที่สวยงามแผ่นใหญ่คลุมบนผ้าโพกผมอีก
ที **เครื่องประดับ** เครื่องประดับทำด้วยเงิน ต่างหูเป็นวงกลม มีสร้อยกลาง ห่วงคอมมี
ตั้งแต่ 1-5 ห่วง มีกำไลข้อมือ แหวน

เครื่องประดับกายสตรีชาวเย้า

เครื่องแต่งกายสตรีชาวเย้า

ชาย นุ่งกางเกงเป้าดำสีดำหรือน้ำเงินเข้ม เสื้อดำหรือน้ำเงินคอกลม แขนยาว ผ่าหน้า
ติด กระดุมเงิน เสื้อยาวผ่าด้านข้าง ปักลายทางขวางลำตัว จนถึงใต้รักแร้ สวมเสื้อ
ด้านหน้าล่างกั้น ผ่าแดงแถบเล็ก ๆ เสื้อผู้ชาย ครอบคร้วชาวอีเก้อ

การตั้งบ้านเรือน ชาวเขาเผ่าอาข่า ลักษณะบ้าน เป็นบ้านไม้ไผ่ยกพื้นเตี้ย หลังคาทำ
ด้วยหญ้าคา ชายหลังคาคลุมเกือบปิดบ้าน เพื่อกันฝนและลมหนาว เนื่องจากชาวอา
ข่ามักนิยมปลูกบ้านบนสันคอยสูง และตัวบ้านจะมีระเบียงหน้าบ้านสำหรับนั่งเล่น
พักผ่อน หรือรับแขก ภายในบ้านจะแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วน โดยการกำหนดขอบเขต
กันเอง จะไม่แบ่งกันเป็นห้องชัดเจน ซึ่งจะแบ่งหลักๆ เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนสำหรับ
ใช้นอน และส่วนสำหรับทำอาหาร-ส่วนที่เป็นครัว จะมีกะบะดินอัดแน่นไว้รอง
ขณะก่อไฟ เพื่อป้องกันไฟลุกลามไหม้บ้านขณะทำอาหาร ชาวอาข่าจะทำอาหาร
ภายในบ้าน ขณะทำอาหาร ค้อนไฟจะลอยขึ้นไปเกาะหลังคาจนเป็นสีดำ ซึ่งถือว่า
เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และทำให้ภายในบ้านจะไม่มีมอด แมลง ยุงมารบกวน

วิถีชีวิตด้านครอบครัว ผู้ชายเป็นหัวหน้าครอบครัว เพราะเป็นผู้สืบสายวงศ์ตระกูล มี
การนับลำดับเชื้อบรรพบุรุษ เรียกว่า “จี” ทำให้การขยายครอบครัวของอาข่าเป็นการ
ขยายออกทางบิดา ฉะนั้นผู้ชายในครอบครัวอาข่า จึงมีความจำเป็นที่ต้องเรียนรู้
ลำดับชื่อของบรรพบุรุษ ตลอดจนพิธีกรรมประเพณีของครอบครัว เพื่อจะได้สืบ
สานและถ่ายทอดให้กับน้องหรือลูกหลานต่อไป

ชาย นุ่งกางเกงเป๋าคำสีดำหรือน้ำเงินเข้ม เสื้อดำหรือน้ำเงินผ่าหน้า คอขู ชายเสื้อผ่าข้าง เล็กน้อย ปักลวดลายโปร้งเล็กน้อยตามชายเสื้อด้านข้าง

อีกอโลมิ หรือโลมิชา

หญิง สวมกระโปรงพลีทสีดำ หรือน้ำเงินเข้ม ใส่สนับแข้งสีน้ำเงิน เสื้อคอกลม แขนยาว ผ่าหน้าสีดำหรือน้ำเงินเข้ม ขาวพอประมาณผ่าข้าง 2 ข้าง ด้านหลังเสื้อปักลายโปร้ง แขนเสื้อกุด แขนสีต่าง ๆ จากข้อมือจนถึงใต้รักแร้ เข็มขัดผ้าประดับด้วยหอยเบี้ยหยาบลูกเต๋อยป่า หมวกเป็นผ้า ปักเม็ดเงินผ่าซีกเป็นแถวเรียงจากหน้าผากขึ้น ไปหาท้ายทอยและด้านข้าง ด้านหลังหมวกใช้กล่อง เงินแบบแบนรูปสี่เหลี่ยมคางหมูหันทางด้านเล็กขึ้น บน ตกแต่งด้านข้างด้วยพวงมาลัยผ้าสีแดง พวงลูกปัดหลากสี ด้านข้างเหนือหูขึ้น ไปแขวนลูกเงินกลมโปร้งข้างละหลาย ๆ ลูก ห้อยเหรียญเงิน

ชาย นุ่งกางเกงสีดำ หรือน้ำเงินเข้มคล้ายกางเกงจีน ขอบขากางเกงขลิบด้วยไหมสีแดง สวมเสื้อดำหรือน้ำเงินเข้ม (นิยมใช้ผ้าแพร) ผ่าอกไขว้ไปข้าง ๆ เล็กน้อย มีลวดลายติดอยู่เป็น แถบตามแนวที่ผ่าลงมา ติดกระดุมเงินเป็นรูปกลม ๆ ที่คอตามแนวไปรักแร้งไปที่เอว เสื้อยาว คลุมเอวไม่สั้น เหมือนแม้ว เครื่องประดับ ใส่ต่างหูเงินเป็นรูปกลม ตรงกลางมีลูกศรชี้ลงมา ไม่สวมกำไลมือและ ห่วงคอ การทอศีรษะของสตรีเขามี 2 แบบ แบบหัวโต นิยมใช้สีหนักออกไปทางสีแดงมาก เรียกว่า เข้าแดง (เมียนซึ) แบบหัวแหลม นิยมใช้สีหนักออกไปทางสีเขียว เรียกว่า เข้าขาว (เมียน - เปะ)

การตั้งบ้านเรือน การตั้งหมู่บ้านของเข่า มักจะเป็นการรวบรวมกันระหว่างกลุ่มแซ่ตระกูลหรือกลุ่มญาติพี่น้อง โดยจะเลือกตั้งหมู่บ้านอยู่บนที่ราบตามไหล่เขา บริเวณต้นน้ำลำธารหรือบริเวณหุบเขาในระดับความสูง 1,000 – 1,300 เมตร จากระดับน้ำทะเลและจะต้องเป็นบริเวณที่มีน้ำอุดมสมบูรณ์สามารถนำมาใช้ในหมู่บ้านได้ เข่านิยมจะสร้างบ้านหันหน้าออกจากภูเขาหรือมักจะอยู่ทางทิศตะวันออกของภูเขา โดยจะปลูกบ้านเรียงรายตามแนวสันเขา เพราะตามประเพณีไม่นิยมบ้านซ้อนกันซึ่งจะทำให้บ้านของตนไปตรงกับประตูผีบ้านคนอื่น เข่าเชื่อว่าสิ่งชั่วร้ายที่ถูกขับไล่ออกจากประตูผีนี้จะไปเข้าบ้านที่อยู่ตรงกับประตูผีในระยะใกล้ๆ กัน

สถาบันครอบครัว ครอบครัวเข่ามีทั้งแบบครอบครัวชายและแบบครอบครัวเดี่ยว โดยปกติแล้วครอบครัวเข่าขยายออกจากบิดามารดาของฝ่ายชาย คือเมื่อผู้ชายแต่งงานแล้วจะนำภรรยาไปอยู่กับบิดามารดาของตน บ้านหลังหนึ่งอาจมีหลายครอบครัว ซึ่งมีความสัมพันธ์การเป็นพี่น้องร่วมสายเลือดเดียวกัน และเข่านิยมซื้อเด็กมาเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม

ระบบความเชื่อ/พิธีกรรม ความเชื่อของเข่าจึงเป็นการผสมผสานกันระหว่างความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลมาจากลัทธิเต๋าเกี่ยวกับการเชื่อผี เข่าที่นับถือพุทธนั้นยังมีการนับถือผีอยู่ แต่พวกที่นับถือศาสนาคริสต์นั้นไม่มีการเลี้ยงผี ความเชื่อถือมีดังนี้คือ ผีบรรพบุรุษ ผีฟ้า ผีใหญ่ (จุ ชั่ง เมียน) ผีทั่วไป ขวัญ ฤกษ์ ยาม และโชคลาง

เผ่าอาข่า (อีเก้อ)

ประวัติความเป็นมา

อีเก้อเป็นชาวเขาเผ่าหนึ่งที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย เรียกตนเองว่า อาข่า อีเก้อในประเทศไทยอพยพมาจากเมียนมาร์และลาว เพราะถูกจีน

รุกรานและบางกลุ่มอพยพเพราะถูกกดขี่จากเหตุการณ์ทางการเมือง ล่าสุดคือพวกที่อพยพมาจากแคว้นสิบสองปันนาของจีน

การแต่งกายแบ่งเป็น 3 กลุ่ม

อีเก้ออุโล

หญิง นุ่งกระโปรงพลีทน้ำเงินอมดำ สนับแข้งสีน้ำเงินอมดำ ปักผ้าแถบสี เข็มขัด ผ้าปักหอยเบี้ย เสื้อคอกลมผ้าหนาแขนยาว ปลายแขนถักผ้าแถบหลากสีจากข้อศอกถึงข้อมือ สวมเสื้อถักด้วยสีแดง ด้านหลังเสื้อปักลายเรขาคณิตในกรอบเส้นตรงหลายเส้นประมาณครึ่งล่าง ด้านข้างผ่าจากชายขึ้น ไป 1 คืบทั้ง 2 ด้าน หมวกผ้าเป็นรูปกรวยคว่ำ ยอดกรวยจะป้านประดับ เม็ดเงินกลมผ่าซีกขนาดต่าง ๆ กันตามแนวนอน สลับกับกระดุมเม็ดเล็ก ๆ แถบผ้าสีจากหน้าผากขึ้นไปกับยอดหมวกมีพู่ห้อยจากยอดหมวกลงมาหลายพู่ ลูกปักร้อยเป็นเส้นหลากสีหลายเส้น ห้อยลงตามขอบหมวก หน้าผาก จอนหู ประดับห้อยเหรียญเงินเก่า สายรัดคางดำด้วยลูกปัก ร้อยเป็นเส้นหลายเส้นหลากสี ห่วงเงินรอบคอ แผ่นเงินกลมปิดหน้าอก เสื้อผ้า หมวกผู้หญิง

